

Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi

**Yıl 2
Kafkasya Özel Sayısı**

**VAKANUVIS
International Journal of Historical
Researches**

**Volume 2
Special Issue on Caucasia**

**Sakarya
2017**

VAKANÜVİS- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi

Yıl 2 - Kafkasya Özel Sayısı

VAKANÜVİS, uluslararası hakemli bir dergidir. Bahar ve Güz sayıları olmak üzere yılda iki kez yayımlanır. Ayrıca her yıl bir özel sayı yayımlanır. Derginin elektronik versiyonuna dergipark.gov.tr/vakanuvis adresinden erişilebilir. Dergiye gönderilen makaleler, intihal olaylarının tespiti ve engellenmesi amacıyla intihal tespit programı ile denetlenmektedir.

VAKANUVIS International Journal of Historical Researches

Vol. 2 - Special Issue on Caucasia

VAKANUVIS is a peer-reviewed bi-annual international academic journal, published as Spring and Fall issues. Also a special issue will be published every year. The electronic version of the journal can be read at dergipark.gov.tr/vakanuvis. Author guidelines and editorial policies on submission of manuscripts can be found on the same website. VAKANÜVİS is using plagiarism detection software in order to detect and prevent plagiarism.

Sahibi ve Sorumlusu / Owner

Serkan YAZICI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Editor-in-Chief

Tufan TURAN

Misafir Editör

Enis Şahin

Editörler / Editors

M. Bilal ÇELİK, Serkan YAZICI, Tufan TURAN, Michael TALBOT

Editör Yardımcıları / Vice Editors

Fikrettin YAVUZ, Mustafa SARI, Zeynep İSKEFİYELİ, Şenay YANAR

Kapak Tasarım

Tamer Yazıcı

ISSN 2149-9535

**VAKANÜVİS Dergisi Sponsorları/ Sponsors of VAKANÜVİS
Ana Sponsorlar/ Main Sponsor**

**Sakarya Üniversitesi
Basımevi**

**Uluslararası Kalkınma ve
İşbirliği Derneği**

Yayına Katkıda Bulunanlar/ Contributors for the Publication

Hangâh Cafe

Mitoloji Cafe

Çavuşoğlu İnşaat & Nakliyat

DERGİNİN TARANDIĐI İNDEKSLER / VAKANUVIS IS INDEXED IN

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

- 1 Öküz Mehmed Paşa'nın Kafkasya Seferi
Enes Ağar
- 14 Gedik Ahmed Paşa'nın Kırım Seferi
Nur Akbaş
- 27 Paris Barış Konferansı Yolunda Azerbaycan Cumhuriyeti
Dursun Ali Akbulut
- 43 I. Dünya Savaşı Döneminde Kafkasya'da Bulunan Türk Esirleri
Mahmut Akkor
- 60 16. ve 18. Yüzyıllarda Osmanlı Yönetiminde Nahçıvan Sancağı
Sadık Müfit Bilge
- 73 18. Yüzyılın İlk Yarısında Kuban Boyunda Siyaset, Etnik Yapı ve İktisat
İsmail Bülbül
- 115 18. Yüzyıl Başlarında Rusya'nın Kafkasya Siyaseti: I. Petro'nun İran Seferi
Serdar Oğuzhan Çaycıoğlu
- 133 Milli Mücadele Dönemi Türk-Sovyet İlişkilerinde Kafkas Seddi Meselesi
Ömer Erden
- 144 I. Dünya Harbinde Osmanlı Devleti ve Abhazya
Mesut Erşan
- 163 Kafkasya'da Osmanlı Tahkîmatı: Sohum Kalesi (1723-1729)
Cengiz Fedakar
- 195 Azerbaycan Atabeyleri İldenizlilerin Kafkasya Politikası ve Gürcü Krallığı
Hüseyin Kayhan
- 218 Doğu Anadolu'da Kara Koyunlu- Timurlu Mücadelesi ve Eleşkirt Meydan Muharebesi
Erol Keleş

- 237 Activities of the Anti-Soviet Emigration In Turkey During the Inter-War Period
Volodymyr Komar
- 255 Osmanlı IV. Orduy-ı Hümayununda Kafkaslı Komutan Musa Paşa
Enver Konukçu
- 297 İlk Müslüman Hakimiyetinden Abbasilere Müslümanların Güney Kafkasya Politikalarına Etki Eden İç ve Dış Gelişmeler
Bayram Arif Köse
- 343 İmam Şamil'in Naibi Hunzakhlı Hacı Murat
Yılmaz Nevruz
- 379 Kafkaslarda Rus Yayılması Karşısında Osmanlı-Kaçar Faktörünün Harekete Geçirilme Teşebbüsü
Hasan Oktay
- 393 Bolşevik İhtilali Sonrası İngiltere'nin Rusya ve Kafkasya Politikası
Mehmet Okur
- 417 Karabağ'daki Hocalı Soykırımının Tarihi Arka Planı
İsmail Özçelik
- 457 Azerbaycan Dergileri 1832-1920
Fahri Sakal
- 475 Batum'da Son Türk İdaresi (1921)
Mustafa Sarı
- 507 XIII. Yüzyılda Kafkasya'da Selçuklu İzleri "Atabeglik Müessesesi ve Atabegler"
Ömer Subaşı
- 538 Kafkasya'da Ruslaştırma Siyaseti (XIX. Yüzyıl ve XX. Yüzyıl Başları)
Mustafa Tanrıverdi
- 558 Kafkasya'daki Türk Varlığının Başlangıcı Üzerine
İbrahim Tellioglu

- 576 Revan'dan Erivan'a
Ahmet Toksoy
- 587 1595 Tarihli Defter-i Mufassal-ı Liva-i Ahıska'da Geçen Türk
Kökenli Kişi Adları Üzerine
Sinan Uygur
- 636 Gürcistan Osetlerinde Kimlik: Lagodekhi ve Kaspi Örneği
Keisuke Wakizaka

YAYIN KURULU

Sebahattin Abdurrahman, Dr., Londra Üniversitesi, Doğu ve Afrika Araştırmaları Okulu, Etnik Azınlık Araştırmaları Merkezi, İngiltere.

Mehmet Alpargu, Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

David Beamish, Dr., Londra Üniversitesi, Doğu ve Afrika Araştırmaları Okulu, İngiltere.

Taner Bilgin, Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Krzysztof Boroda, Dr., Białystok Üniversitesi, Tarih ve Siyasi Bilimler Enstitüsü, Polonya.

Ömerül Faruk Bölükbaşı, Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Fatih Demirel, Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü, Türkiye.

Halim Demiryürek, Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Irene Strazzeri, Dr., Foggia Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İtalya

Stefano Taglia, Dr., Çek Bilimler Akademisi, Doğu Araştırmaları Enstitüsü, Çek Cumhuriyeti.

Philipp Wirtz, Dr., Londra Üniversitesi, Doğu ve Afrika Araştırmaları Okulu, Tarih Bölümü, İngiltere.

Gültekin Yıldız, Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

DANIŐMA KURULU

Refik Arıkan, Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Őniversitesi, Fen-Edebiyat Fakóltesi, Tarih Bólümü, T¼rkiye.

Fatmag¼l Demirel, Prof. Dr., Yıldız Teknik Őniversitesi, Atat¼rk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bólümü, T¼rkiye.

Tomas Drobik, Dr., Ostrava Őniversitesi, Fen Fakóltesi, BeŐeri Coğrafya ve Bólgesel GeliŐme Bólümü, Őek Cumhuriyeti.

Vincent Joly, Prof. Dr., Rennes 2 Őniversitesi, Sosyal Bilimler Fakóltesi, Tarih Bólümü, Fransa.

Adrian Jones, Doç. Dr., La Trobe Őniversitesi, Sanat, Sosyal Bilimler ve Ticaret Koleji, BeŐeri ve Sosyal Bilimler Birimi, Tarih ve Arkeoloji Bólümü, Avustralya.

Hakan Kırımlı, Doç. Dr., Bilkent Őniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakóltesi, Uluslararası İlişkiler Bólümü, T¼rkiye.

Kemalettin Kuzucu, Prof. Dr., Marmara Őniversitesi Fen Edebiyat Fakóltesi, Bilgi ve Bólge Yönetimi Bólümü, T¼rkiye.

Azmi Özcın, Prof. Dr., Sakarya Őniversitesi, Fen-Edebiyat Fakóltesi, Tarih Bólümü, T¼rkiye.

Y¼cel Özt¼rk, Prof. Dr., Sakarya Őniversitesi, Fen-Edebiyat Fakóltesi, Tarih Bólümü, T¼rkiye.

M. Pilar Salomon Cheliz, Prof. Dr., Zaragoza Őniversitesi, Felsefe ve Edebiyat Fakóltesi, Modern ve ŐağdaŐ Tarih Bólümü, İspanya

Oleksandr Sereda, Doç. Dr., Ağatangel Kırımlı Ukrayna Milli Bilimler Akademisi, Ukrayna.

Haluk Selvi, Prof. Dr., Sakarya Őniversitesi, Fen-Edebiyat Fakóltesi, Tarih Bólümü, T¼rkiye.

Enis Şahin, Prof. Dr., Sakarya Őniversitesi, Fen-Edebiyat Fakóltesi, Tarih Bólümü, T¼rkiye.

İlhan Şahin, Prof. Dr., İstanbul Aydın Őniversitesi, Fen-Edebiyat Fakóltesi Tarih Bólümü, T¼rkiye.

Ferhat Turanlı, Doç. Dr., Kyiv-Mohila Akademisi Ulusal Őniversitesi, Ukrayna.

İlhami Yurdakul, Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Őniversitesi, Fen-Edebiyat Fakóltesi, Tarih Bólümü, T¼rkiye.

SAYI HAKEMLERİ

Hayrünnisa Alan, Prof. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Mehmet Alpargu, Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Refik Arıkan, Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Ergin Ayan, Prof. Dr., Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Halil Bal, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Alper BaŐer, Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Taner Bilgin, Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Tahir Bilirli, Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Ömerül Faruk Bölükbaşı, Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

İsmail Bülbül, Yrd. Doç. Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Cihad Cihan, Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Selma  etinkaya, Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Hasan Demirođlu, Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Halim Demiryürek, Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

 nder Duman, Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Cengiz Fedakar, Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Erkan Göksu, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Ahmet Gündüz, Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Mustafa Işık, Yrd. Doç. Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Zeynep İskefiyeli, Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Hasan Basri Karadeniz, Prof. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Nuri Kavak, Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Hüseyin Kayhan, Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Safiye Kırانlar, Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Bünyamin Kocaoğlu, Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Nurgün Koç, Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Diñer Koç, Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Bayram Arif Köse, Yrd. Doç. Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Osman Köse, Prof. Dr., Polis Akademisi, Türkiye.

Abdullah Lüleci, Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Bayram Nazır, Prof. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Nebahat Oran Aslan, Yrd. Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Mustafa Öztürk, Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, İnsani Ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Yücel Öztürk, Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Mustafa Sarı, Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Giray Saynur Derman, Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Türkiye.

İbrahim Serbestođlu, Doç. Dr., Amasya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Turgut Subaşı, Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Haşim Şahin, Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Sebahattin Şimşir, Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Kenan Ziya Taş, Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

İbrahim Tellioglu, Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Abdullah Temizkan, Doç. Dr., Ege Üniversitesi, Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, Türkiye.

Vedat Turğut, Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Hakan Türkkkan, Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

İlhan Uçar, Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türkiye.

Dilara Uslu, Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Süleyman Uygun, Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Fatih Ünal, Prof. Dr., Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Abdullah Yakşı, Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Şenay Yanar, Arş. Gör. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü, Türkiye.

Recep Yaşa, Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Fikrettin Yavuz, Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Behçet Kemal Yeşilbursa, Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Mehmet Yetiřgin, Prof. Dr., Kahramanmarař Sütçü İmam Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Bülent Yıldırım, Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Ozan Yılmaz, Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türkiye.

Mevlüt Yüksel, Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Musa Şamil Yüksel, Prof. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

Mustafa Serhan Yücel, Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye.

EDITORIAL BOARD

Sebahattin Abdurrahman, Dr., University of London, School of Oriental and African Studies, Centre for Ethnic Minority Studies, UK.

Mehmet Alpargu, Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

David Beamish, Dr., University of London, School of Oriental and African Studies, UK.

Taner Bilgin, Assist. Prof. Dr., Bilecik Seyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

Krzysztof Boroda, Dr., University of Bialystok, Institute of History and Political Sciences, Poland.

Ömerül Faruk Bölükbaşı, Assoc. Prof. Dr., Bilecik Seyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

Fatih Demirel, Assoc. Prof. Dr., Uludag University, Faculty of Education, Department of Social Sciences Teaching, Republic of Turkey.

Halim Demiryürek, Assist. Prof. Dr., Bilecik Seyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

Ümit Ekin, Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

Irene Strazzeri, Dr., University of Foggia, Faculty of Education, Italy

Stefano Taglia, Dr., Czech Academy of Sciences, Oriental Institute, Czech Republic.

Philipp Wirtz, Dr., University of London, School of Oriental and African Studies, Department of History, UK.

Gültekin Yıldız, Assoc. Prof. Dr., Istanbul University, Faculty of Letters, Department of History, Republic of Turkey.

BOARD OF ADVISERS

Refik Arıkan, Assist. Prof. Dr., Bilecik Seyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

Fatmagül Demirel, Prof. Dr., Yıldız Technical University, Department of Atatürk's Principles and History of Turkish Revolution, Republic of Turkey.

Tomas Drobik, Dr., University of Ostrava, Faculty of Sciences, Department of Human Geography and Regional Development, Czech Republic.

Vincent Joly, Prof. Dr., University of Rennes 2, Faculty of Social Sciences, Department of History, France.

Adrian Jones, Assoc. Prof. Dr., La Trobe University, College of Arts, Social Sciences and Commerce, Humanities and Social Sciences, Department of Archaeology and History, Australia.

Hakan Kırımlı, Assoc. Prof. Dr., Bilkent University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Republic of Turkey.

Kemalettin Kuzucu, Prof. Dr., Marmara University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Information and Records Management, Republic of Turkey.

Azmi Özcan, Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

Yücel Öztürk, Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

M. Pilar Salomon Cheliz, Prof. Dr., University of Zaragoza, Faculty of Philosophy and Letters, Department of Modern and Contemporary History, Spain.

Oleksandr Sereda, Assoc. Prof. Dr., Aġatangel Kırımlı National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine.

Haluk Selvi, Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

Enis Şahin, Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

İlhan Şahin, Prof. Dr., Istanbul Aydın University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Ferhat Turanlı, Assoc. Prof. Dr., Kyiv-Mohyla Academy National University, Ukraine.

İlhami Yurdakul, Prof. Dr., Bilecik Seyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Republic of Turkey.

REVIEWERS FOR THE CURRENT ISSUE

Hayrünnisa Alan, Prof. Dr., Istanbul Medeniyet University, Faculty of Arts and Humanities, Department of History, Turkey.

Mehmet Alpargu, Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Refik Arıkan, Assist. Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Ergin Ayan, Prof. Dr., Ordu University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Halil Bal, Prof. Dr., Istanbul University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Alper BaŐer, Assoc. Prof. Dr., Afyon Kocatepe University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Taner Bilgin, Assist. Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Tahir Bilirli, Assist. Prof. Dr., Karabük University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Ömerül Faruk Bölükbaşı, Assoc. Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

İsmail Bülbül, Assist. Prof. Dr., Mustafa Kemal University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Cihad Cihan, Assoc. Prof. Dr., Afyon Kocatepe University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Selma  etinkaya, Assist. Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Hasan DemiroĐlu, Assoc. Prof. Dr., Trakya University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Halim Demiryürek, Assist. Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

 nder Duman, Prof. Dr., Ondokuz Mayıs University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Erkan Göksu, Assoc. Prof. Dr., Dokuz Eylül University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Ahmet Gündüz, Prof. Dr., Gaziantep University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Cengiz Fedakar, Assoc. Prof. Dr., Trakya University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Mustafa Işık, Assist. Prof. Dr., Mustafa Kemal University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Zeynep İskefiyeli, Assist. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Hasan Basri Karadeniz, Prof. Dr., Dumlupınar University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Nuri Kavak, Assoc. Prof. Dr., Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Hüseyin Kayhan, Assist. Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Safiye Kıranlar, Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Bünyamin Kocaoğlu, Prof. Dr., Ondokuz Mayıs University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Nurgün Koç, Assoc. Prof. Dr., Karabük University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Diñçer Koç, Assoc. Prof. Dr., Istanbul University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Bayram Arif Köse, Assist. Prof. Dr., Artvin Çoruh University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Osman Köse, Prof. Dr., Police Academy, Turkey.

Abdullah Lüleci, Assist. Prof. Dr., Abant İzzet Baysal University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Bayram Nazır, Prof. Dr., Gümüşhane University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Nebahat Oran Aslan, Assist. Prof. Dr., Kafkas University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Mustafa Öztürk, Prof. Dr., Fırat University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of History, Turkey.

Yücel Öztürk, Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Mustafa Sarı, Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Giray Saynur Derman, Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Political Sciences, Department of International Relations, Turkey.

İbrahim Serbestođlu, Assoc. Prof. Dr., Amasya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Turgut Subaşı, Assist. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Haşim Şahin, Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Sebahattin Şimşir, Assoc. Prof. Dr., Balıkesir University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Kenan Ziya Taş, Prof. Dr., Balıkesir University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

İbrahim Telliöđlu, Prof. Dr., Ondokuz Mayıs University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Abdullah Temizkan, Assoc. Prof. Dr., Ege University, Institute of Turkish World Researches, Türkiye.

Vedat Turđut, Assist. Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Hakan Türkkkan, Assist. Prof. Dr., Karabük University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

İlhan Uçar, Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature, Turkey.

Dilara Uslu, Assist. Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Süleyman Uygun, Assist. Prof. Dr., Ordu University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Fatih Ünal, Prof. Dr., Ordu University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Abdullah Yakşı, Assist. Prof. Dr., Karabük University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Şenay Yanar, Res. Assist. Dr., Sakarya University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Turkey.

Recep Yaşa, Assist. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Fikrettin Yavuz, Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Behçet Kemal Yeşilbursa, Prof. Dr., Uludağ University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Mehmet Yetiřgin, Prof. Dr., Kahramanmarař Sütçü İmam University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

Bülent Yıldırım, Assist. Prof. Dr., Trakya University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Ozan Yılmaz, Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature, Turkey.

Mevlüt Yüksel, Assist. Prof. Dr., Atatürk University, Faculty of Philosophy, Department of History, Turkey.

Musa Şamil Yüksel, Prof. Dr., Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of History, Turkey.

Mustafa Serhan Yücel, Assist. Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey.

EDİTÖRDEN

Güney ve kuzey olarak iki ana bölgeden oluşan Kafkasya, tarihî açıdan çeşitli medeniyetlere ve toplumlara ev sahipliği yapmış çok önemli bir coğrafyadır. Tarihi boyunca önemli yerleşimlere sahne olduğu gibi, daha çok sahip olmuş olduğu geçiş güzergâhı özelliğiyle ön plâna çıkmıştır. Gerek güney-kuzey ve gerekse kuzey-güney yönlerinde, Karadeniz ve Hazar Denizi'nin çizmiş olduğu doğal sınırlar vasıtasıyla, çok büyük göç dalgalarına köprü vazifesi yapmış, doğu-batı yönündeki bu dalgaları kuzey-güney ve güney-kuzey istikametlerine yönlendirmiştir. Kafkasya'nın özellikle kuzeyinin etnik yönden çeşitliliğini, pekçok yazar ve bilim adamı, bu gelip geçen insan topluluklarının bölgede bırakmış olduğu izler olarak değerlendirmektedir. Önemli gölleri, beş bin metre irtifaındaki yüksek dağları, büyük nehirleri ve ehemmiyetli miktarda yeraltı ve yerüstü kaynakları bulunan bu bölge, güneydoğu-kuzeybatı istikametlerinde 1100 km devam eden Kafkas sıradağlarından adını alan, yüzölçümü olarak küçük, ancak ehemmiyeti son derece yüksek bir medeniyet merkezi ve geçiş güzergâhıdır.

Kafkasya tarihten günümüze uzanan süreçte, özellikle son iki asırlık dönemde Rusya'nın kuzey-güney sınırını oluşturan bölgelerden birisidir. Türk-Rus ilişkilerinde Kafkasya bir temas noktası olduğu gibi, Balkanlarla birlikte Rusya'nın güneye inme politikalarının önündeki en önemli engellerden birisi durumundaydı. Müslüman Kafkas Seddi, Osmanlı devletinin de desteklemiş olduğu Şeyh Şamil'in başlattığı ve Müridizm adını alan Ruslara karşı direnme hareketinin en önemli merkezi yine Kafkasların bilhassa kuzeyiydi. Bu bir anlamda, Rusya'nın güneye inme isteklerinin engellenmesi ve bölgede tampon da olsa bir İslâm devletinin kurulmasını da ihtiva ediyordu. Kafkasya bu haliyle, Rusya'ya karşı bir direnişin sembolüydü ki, bunun emareleri yakın zamana kadar tarihî bir vak'a olarak süregelmiştir.

Çok erken dönemlerden itibaren Kafkasya'dan çok sayıda seyyah geçmiş ve vermiş oldukları eserlerle, Kafkasya'nın varlığını beşeriyete haber vermişlerdir. Bunun dışında XVIII-XIX. yüzyıllardan başlayarak Kafkasya ile ilgili çok önemli yıllık ve kaynaklar bilhassa Ruslar tarafından neşredilmiş ve bugün için de bunlar Kafkas Tarihi'nin erken dönem kaynaklarını oluşturmaktadırlar. Osmanlı devletinin bölgeyle olan alakalarının izlerini de Osmanlı Arşivi'ndeki zengin koleksiyonlardan takip edebilmek mümkündür. Ancak bu önemli ilgilere ve gerek Osmanlı ve gerekse Türkiye Cumhuriyeti devletlerinin özellikle kuzeydoğu sınırını oluşturan Kafkasya'ya yönelik dinî, millî, İktisadî, coğrafi ve stratejik yakınlığına rağmen, ülkemizde Kafkasya ile ilgili araştırmaların çok eski ve köklü olduğundan veya zenginliğinden bahsetmek oldukça zordur. Eskiye ait "birkaç" çalışma olmakla birlikte, Kafkasya çalışmaları Türkiye'de yaklaşık çeyrek yüzyıllık bir geçmişi olan yeni bir alandır.

Oldukça yeni olmasının ötesinde, çalışma yapan bilim adamı ve dolayısıyla ciddi çalışma sayısı da bir, daha iyimser bir bakış açısıyla iki elin parmakları kadar azdır. Bu yönüyle Kafkasya, Türkiye'nin yanibaşında ama Türkiye'ye çok uzak bir kıta niteliğindedir.

Türkiye'de bu az sayıdaki çalışmanın yanısıra, daha önce yayınlanmış ama şu anda yayını devam etmeyen bir dergi bulunmaktadır. Bunun dışında başka iki derginin Kafkasya özel nüshaları ve az sayıdaki sempozyum ve bilimsel toplantıyı da önemlerine binaen burada zikretmek yerinde olacaktır. Bu yönüyle ele alındığında, Türkiye'de Kafkasya ile ilgili çalışmaların "emekleme" aşamasında olduğunu söylememiz yanlış olmayacaktır.

Her ikisi de öğrencim olan Vakanüvis dergisinin idarecileri Doç. Dr. Serkan Yazıcı, Doç. Dr. M. Bilal Çelik ve Yrd. Doç. Dr. Tufan Turan, bu özel sayı ile ilgili düşüncelerini bana açtıklarında ve böyle bir sayının editörlüğünün tarafımdan yapılmasını teklif ettiklerinde büyük bir heyecanla kabul edip, özel sayı ile ilgili çalışmaları 2017'nin ilk günlerinde birlikte başlatmıştık. Bu aşamada üç öğrencimin de yoğun yardım ve desteklerini gördüm. Kendilerine hâsseten teşekkür ediyorum.

Bu özel sayı düşüncemizi duyurduğumuz andan itibaren, yurtdışında ve özellikle ülkemizde bu alanda çalışan akademisyenlerin yoğun teveccühüne mazhar olduk. Ağustos 2017 tarihine kadar çok sayıda yazı tarafımıza intikal ettirildi. Bu yazıları derhal hakem sürecine tabi tuttuk. Bu süreç gerek hakemlerimiz ve gerek bizim tarafımızdan titizlikle takip edildi, hassasiyetle davranıldı. Bu nedenle özel sayı editörü olarak hakemlerimize özel bir teşekkür borcum olduğunu ifade etmeliyim.

Vakanüvis Dergisi Kafkasya Özel Sayısı'nda toplam 27 yazıya yer verdik. Bunlardan iki tanesi yurtdışından, gerisi yurtiçinden gönderilen yazılardan oluşmaktadır. Dergi yazı heyetimizden hiç kimsenin yazısına, bu sayımızda yer vermedik, vermediğimiz gibi bu heyetten hiç kimseyi hakem olarak da görevlendirmedik. Netice olarak 27 yazıdan oluşan Kafkasya Özel Sayısı bu şekilde hayat bulabildi. Buradaki değerli katkıları, emekleri ve döktükleri göz nurları için yazarlarımız olan; Enes Ağar, Nur Akbaş, Dursun Ali Akbulut, Mahmut Akkor, Sadık Müfit Bilge, İsmail Bülbül, Serdar Oğuzhan Çaycıoğlu, Ömer Erden, Mesut Erşan, Cengiz Fedakâr, Hüseyin Kayhan, Erol Keleş, Volodymyr Komar, Enver Konukçu, Bayram Arif Köse, Yılmaz Nevruz, Hasan Oktay, Mehmet Okur, İsmail Özçelik, Fahri Sakal, Mustafa Sarı, Ömer Subaşı, Mustafa Tanrıverdi, İbrahim Telliöğlü, Ahmet Toksoy, Sinan Uyğur ve Keisuke Wakizaka'ya -dergimizdeki yayın sırasına göre- teşekkür etmek, benim için ayrı bir mana taşımaktadır.

Vakanüvis Dergisi Kafkasya Özel Sayısı'nın dijital ortamda yayınlanması sonrasında, kitap olarak neşredilmesi için verdiği destekler için Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü'ne, İdarî Malî İşler Daire Başkanlığı'na ve Basımevi Müdürlüğü'ne müteşekkir olduğumu da belirtmeliyim.

Bu özel sayının gerek ülkemizde ve gerekse dünyadaki Kafkasya Çalışmalarına yapacağı en küçük bir katkı, hazırlayanları olarak bizleri ziyadesiyle memnun edecektir.

Faydalı olması dileğiyle...

Esentepe, 19 Kasım 2017

Prof. Dr. Enis ŞAHİN*
Vakanüvis Dergisi
Kafkasya Özel Sayısı Editörü

* Sakarya Üniversitesi, Fen – Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye Cumhuriyeti Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Esentepe Kampusu, Sakarya, sahin.enis@gmail.com

